

забезпечують професійне становлення особистості у мистецькій сфері.

Висновки. Таким чином, головним результатом процесу реалізації духовного потенціалу особистості в системі неперервної мистецької освіти є гармонійно сформована особистість учителя музичного мистецтва, здатного відповідати культурно-мистецьким вимогам суспільства, упроваджувати соціально значущі ініціативи та інноваційні нововведення; мобільно реагувати на соціальні запити. Реалізація компетентнісного підходу у неперервній мистецької освіти надає широкі можливості для створення ефективної системи підготовки і підвищення кваліфікації музично-педагогічних працівників на основі поєднання національних здобутків світового значення й усталених європейських традицій шляхом формування професійно-особистісного досвіду вчителя музики. У процесі постійного вдосконалення такий фахівець зможе здійснювати професійну діяльність на засадах гуманізму, демократії, інноваційності, вільної конкуренції.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Вербицький А.А. Контекстное образование: проблемы и перспективы // Педагогика. 2014. № 9. – С. 3–14
2. Олексюк О.М., Ткач М.М., Лісун Д.В. Герменевтичний підхід у вищій мистецькій освіті колект. монограф. / О.М. Олексюк М.М. Ткач Д.В. Лісун – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. – 164 с.
3. Яковлева Н.И. Система непрерывного образования как условие инновационного развития региона // Педагогика. 2015. № 6, с. 100–105
4. Masuda Y. The Information Society as Postindustrial Society. Wash.: World Future Soc., 1983, p. 29–41.

BIBLIOGRAFIYA

1. Verbyts'kyu A.A. Kontekstnoe obrazovanye: problemy u perspektivy // Pedahohyka. 2014. – № 9, – s. 3–14
2. Oleksyuk O.M., Tkach M.M., Lisun D.V. Hermenevtychnyy pidkhid u vyshchii mystets'kiy osviti kolekt. monograf. / O.M. Oleksyuk M.M. Tkach D.V. Lisun – K.: Kyviv. un-t im. B. Hrinchenka, 2013. – 164 s.
3. Yakovleva N.Y. Systema neprerivnoho obrazovanyya kak uslovye ynnovatsyonnoho razvytuuya rehyona // Pedahohyka. 2015. – № 6. – S. 100–105
4. Masuda Y. The Information Society as Postindustrial Society. Wash.: World Future Soc., 1983, p. 29–41.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Олексюк Ольга Миколаївна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики музичного мистецтва Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка

Наукові інтереси: розвиток духовного потенціалу особистості в неперервній мистецькій освіті.

УДК 81'243-057.87

ПРОБЛЕМИ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ У СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНОМУ КОНТЕКСТІ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Наталія ПАЗЮРА (Київ)

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку України критично важливим є розвиток міжкультурних зв'язків з європейськими державами для тісного співробітництва в економічній і політичній сферах. Тому, необхідною якістю сучасного фахівця стає здатність до здійснення професійного спілкування іноземною мовою, яке не може бути ефективним без знання правил і норм кроскультурної комунікації.

Іншомовна професійна підготовка передбачає виховання здатності до кроскультурної комунікації в області майбутньої професійної діяльності. Як зазначає О. Юдіна, підвищуючи іншомовну міжкультурну компетентність, ми підвищуємо і професійну компетентність. Саме тому вивчення іноземної мови у вищих навчальних закладах набуває культурологічного сенсу, оскільки майбутній фахівець нового типу, який володіє іноземною мовою, часто має здійснювати професійну діяльність на міжнародному рівні, пристосовуватись до нового засобу спілкування, пізнавати іншу культуру та осмислювати власні етнокультурні

першоджерела, швидко адаптуючись у полікультурному просторі та виявляючи толерантне ставлення до чужої мови та культури [2, с. 35].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми, пов'язані з процесом навчання іноземної мови, завжди привертали до себе пильну увагу вітчизняних та зарубіжних вчених і викладачів, які наголошували на значенні компетентності: Н. Хомський, Р. Уайт, Дж. Равен, Н. Кузьміна, А. Маркова, В. Куніцина, Г. Білицька, Л. Берестова, В. Байденко, А. Хугорський, М. Гришанова, Г. Балл, І. Бех, С. Гончаренко, Г. Дегтярьова, О. Кочубей, В. Кремень, І. Войнар та ін. Значний внесок у дослідження процесу навчання іноземних мов здійснили у філологічному напрямку С. Тер-Мінасова, О. Леонтович, Н. Трошина, в етнопсихології – А. Стефаненко, Н. Лебедєва, В. Садохін, В. Крисько. Однак, для забезпечення ефективності процесу формування крос культурної компетентності корисним буде звернення до досвіду інших країн з цього питання, що залишається дослідженим недостатньо.

Метою статті є вивчення зарубіжного досвіду здійснення іншомовної підготовки студентів у контексті крос-культурної комунікації в країнах, в яких англійська мова викладається як друга іноземна, виявлення впливу культурологічного аспекту на вмотивованість учня до навчання, та, особливостей формування комунікативної компетенції в різних країнах.

Виклад основного матеріалу. В багатьох країнах світу відбуваються безпрецедентні освітні реформи, спрямовані на підвищення ефективності вивчення мов, і особливо англійської як міжнародної, без знання якої фахівець не вважається конкурентоспроможним на ринках праці. Останніми роками Міністерствами освіти активно презентуються Національні білінгвальні програми для забезпечення громадян можливістю оволодіти двома іноземними мовами (англійська та рідна), і таким чином, для посилення позиції країн на світовій політичній арені та транснаціональних ринках [3, с. 98].

Сьогодні все більше людей усвідомлюють важливість англійської мови у професійному та повсякденному житті. Англійська мова один з домінуючих мов світу, яка є рідною для населення в п'яти країнах (Австралія, Канада, Англія, Нова Зеландія, США), і які Б. Качру (B. Kachru) відносить до так званого «внутрішнього кола». Англійська – офіційна мова в багатьох інших країнах, в колишніх колоніях Великої Британії, які визначаються як «зовнішнє коло». Так як англійська мова використовується у країнах зовнішнього кола, разом з рідними мовами, її роль відрізняється від ролі у внутрішньому колі тому, що кожна країна має свої норми комунікації (Д. Кристал D. Crystal).

У більшості країн зовнішнього кола іншомовна підготовка відбувається в умовах полікультурності, і студенти використовують англійську для спеціальних цілей, в більшості, у формальній освіті, тому що основна частина комунікації відбувається на рідній мові поза межами навчальних закладів [6, с. 84]. У країнах де англійська мова – рідна, вона викладається неангломовним студентам-іммігрантам як додаткова для того, щоб вони мали змогу приймати участь у всіх сферах життя англомовної країни. Таким чином, ми можемо констатувати існування двох контрастуючих контекстів для навчання навичкам володіння англійською мовою: навчання англомовних студентів для вдосконалення загальноосвітніх знань та навичок, та навчання неангломовних студентів для їхньої подальшої соціалізації в англомовному середовищі. Єдиним для обох цих контекстів, хоча і контрастуючих, є проблема вирішення питань підвищення ефективності процесу оволодіння англійською мовою для успішного

вивчення змісту інших дисциплін, особливо на рівні середньої школи [6, с. 85].

В проаналізованій нами літературі зазначається, що комунікативна компетенція – це загальна «конструкція», яка охоплює всі необхідні навички для здійснення ефективної комунікації з використанням вербальних та невербальних засобів. Л. Бачмен і А. Палмер (L. Bachman, A. Palmer) вважають, що вона розподіляється на організаційні та прагматичні знання. Організаційні знання – знання граматики на рівні слова та речення, текстувальні знання, які надають можливість спілкуватись та інтерпретувати слова співбесідника, та соціолінгвістичні знання, які дозволяють користувачам мови ефективно спілкуватись у соціокультурному контексті. У додаток до цих типів мови комунікативна компетенція також включає стратегічну компетенцію та психомоторні навички [3, с. 99].

В контексті навчання неангломовних студентів важливим, на наше переконання, є висвітлення значення культури та традиції їхньої нації, які значно впливають на мотивацію студентів до вивчення іноземної мови. Мова та культура – це взаємопов'язані компоненти, які неможливо розглядати окремо [5, с. 7]. Як культуру неможливо відокремити від мови, так і мова проникає в усі аспекти життя народу, за допомогою якої його вибудовує, розуміє світ та передає знання від покоління до покоління. Мова формує певний народ як культурну групу, виокремлюючи її від інших [7, с. 127].

За думкою С. Григоришина, мова – один з головних чинників функціонування суспільства. Вона виконує в суспільстві безліч функцій: номінативну (здатність мови позначати і представляти світ речей і процесів), пізнавальну (участь у процесі пізнання), комунікативну (участь у процесі спілкування людей) тощо [1, с. 54].

Мова дозволяє ідентифікувати себе як члена певної соціальної групи, яка має власне бачення світу, дозволяє народу визнавати свій потенціал у теперішньому часі та бачити перспективи розвитку у майбутньому на основі минулого досвіду [7, с. 128]. П. Фрейре та Д. Мачедо (P. Freire, D. Macedo) вважають, що ці компоненти тісно пов'язані з економічними інтересами та ідеологією нації, яка спрямовується на заохочення бідних, непривілованих громадян та національних меншин у логіку національної єдності, домінуючу культурну традицію. Д. Наймс (D. Nymes) вважає, що поява та функціонування мови безпосередньо пов'язано із національними традиціями [7, с. 129].

Традиції та соціально-культурний контекст має значний вплив на відношення студентів до вивчення англійської мови у всьому світі. Якщо соціокультурне оточення сприяє розвитку

конкуренції, воно формує позитивне відношення до навчання та виховує мотивацію до вивчення англійської мови. Тобто, позитивне відношення та мотивація до вивчення англійської мови обумовлена соціальним оточенням. Цікаво, що цей феномен існує в усіх країнах світу, а теоретичні дослідження свідчать про те, що конкурентне та сприяюче оточення значно підвищує мотивацію до навчання.

Крім того, дослідження свідчать, що на рівень володіння англійською мовою значно впливають диверсифіковані національні та соціокультурні чинники. Так, в Саудівській Аравії арабська мова вважається лінгвістичною, культурною та релігійною спадщиною суспільства. Водночас, англійська мова не розглядається більшістю населення як єдиний засіб для успішного життя, хоча відсутність навичок англомовної комунікації є однією з серйозних перешкод на шляху до вступу у вищі навчальні заклади країни. Причому, цікавим фактом є те, що мотивація до навчання англійської мови відсутня якщо батьки також байдужі до її вивчення. Релігійні діячі висловлюють побоювання, що за умов, якщо англійська мова набуде поширення в країні, власні лінгвістичні, культурні та релігійні правила моралі будуть забуватись. Хоча, необхідно зазначити, що уряд Саудівської Аравії витрачає значні кошти на освіту та підвищення освітніх стандартів у програмах навчання англійської мови відповідно до світових вимог [4, с. 191].

Вважаємо за необхідне розглянути більш детально національні погляди щодо іншомовної підготовки та соціально-культурні чинники, які впливають на процес оволодіння іншомовною компетенцією в деяких азійських, латиноамериканських країнах та країнах Близького Сходу. Для цього звернемося до визначень основних понять дослідження. Відповідно до Оксфордського словника, традиція – це довготривалий звичай або вірування, яке передається від одного покоління до іншого, і яке впливає на всі аспекти життя людини, включаючи відношення до таких цінностей як навчання та освіта [4, с. 190]. Концепція традиції часто вважається основним компонентом релігійних вірувань, культури, знань та навичок, які не закінчуються зі смертю покоління, а свідомо зберігається і передається кожним поколінням наступному. Це забезпечує зв'язок між поколіннями та зберігання національних цінностей, норм, символів, відношення, поведінки протягом всієї історії людства. Традиція, таким чином, це принцип єдності, ідентичності в будь якій культурі.

В Саудівській Аравії дуже сильна відданість традиціям і це зберігає країну від повального захоплення англійською мовою. Тому, в таких

умовах англійська мова ніколи не визнавалася як важливий чинник успішного життя в цьому суспільстві. Водночас, в інших країнах існує думка, що англійська мова це важливий чинник для одержання більш високого соціального статусу, поваги [4, с. 191].

Якщо розглянути ситуацію в Саудівській Аравії, то науковці зауважують на значну різницю між навчальними програмами у школах та університетах. В університетах є достатня кількість кваліфікованих викладачів англійської мови, запроваджені поглиблені програми навчання та новітні педагогічні технології з використанням інформаційно-комунікаційної обладнання [4, с. 191]. В такій латиноамериканській країні, як Колумбія, іншомовна підготовка національних меншин сфокусована на вихованні усвідомлення своєї національної індивідуальності, як вони розуміють світ, їх зв'язок з більшими націями [7, с. 129]. Однак, необхідно звернути увагу на те, що в Колумбії багато землі та підприємств належить зарубіжним компаніям, і тому іншомовна підготовка повинна включати деякі соціально-політичні питання та сприяти розкриттю індивідуальної та колективної ідентичності [7, с. 129].

В одній з азійських країн, що найбільш швидко розвивається – Китаї – Міністерство освіти зазначає, що навчання англійської в коледжах повинно бути сконцентровано на набуття навичок крос-культурної комунікації, розвиток загального володіння іноземної мови, особливо здібностей слухання та говоріння, знань та навичок необхідних для використання іншомовної компетенції в реальних життєвих ситуаціях. Вкрай важливим вважається і здійснення ефективної комунікації для майбутньої кар'єри та повноцінного життя в полікультурному соціумі [5, с. 8].

В навчальній програмі з англійської мови китайських шкіл зазначається, що основна мета навчання – це покращення здібностей студентів слухати, говорити, читати та перекладати англійською мовою. Однак, якщо студенти не мають змоги спілкуватись у реальних умовах вивчення мови втрачає сенс. В неангломовних країнах ситуація ускладнюється тим, що багато вчителів мають сильний акцент, і як зазначається, який вони не усвідомлюють. Причому, учителі самі повинні вдосконалюватися і подавати приклад студентам вірної вимови [5, с. 7]. Китайські учителя зазначають, що часто під час вивчення іноземної мови студенти бояться зробити помилку, і це є бар'єром для тих, хто не має хорошого мовного оточення. Незалежно від рівня володіння мовою, зазвичай, головне завдання на уроках усного мовлення в китайських школах – це вивчення мовних зразків, і тому після занятій студент все ще фокусує увагу на читанні

та письмі. Тому, важливим завданням є зміна методів навчання для усного мовлення [5, с. 8].

С. Крашен (S. Krashen) зазначає, що головна функція учителя в класній кімнаті – це забезпечення студентів можливістю одержати необхідні знання, і класна кімната, таким чином, перетворюється на місце для одержання таких знань, до яких вони ніде не мали доступу. Водночас, учителі повинні пропонувати студентам можливість практикувати мову в ситуаціях, в яких може опинитись будь яка людина у повсякденному житті та навчати як вирішувати культурологічні конфлікти. Тому, уроки усного мовлення перетворюються на те місце, де студенти мають можливість покращувати свої вербальні та невербальні комунікативні навички, а формування навичок крос-культурної комунікації основна частина цього процесу. Таким чином, кінцева мета іншомовної підготовки – це навчити студентів вільно спілкуватись з іншими та покращувати загальні культурні знання та навички [5, с. 8].

Як організатор усного мовлення, учитель повинен надавати добрий приклад для студентів. Тільки за умов володіння певними знаннями з інтеркультурної комунікації, учитель зможе управляти класом з високою майстерністю. Для цього учителі повинні мати кращу мовну основу та інтеркультурну компетенцію [5, с. 8].

В результаті аналізу літератури ми можемо зробити висновок, що відсутність глибокого розуміння культури нації, мову якої вивчають студенти – це основна причина невдач під час набуття навичок крос-культурної комунікації. У більшості випадків, основна увага приділяється традиційним аспектам навчання (вимова, граматики, словниковий запас). Нажаль, часто ігнорується вивчення відповідних культур, що знаходяться за мовою, в результаті чого студенти не мають уявлення про культуру та цінності англомовних країн. Це часто становиться причиною помилок та відсутності розуміння між ними та англомовними співбесідниками. Ще однією причиною незадовільного стану володіння навичками іншомовної комунікації є відсутність англомовного оточення. Це відбувається коли на уроках учитель відіграє домінуючу роль, а студенти залишаються пасивними слухачами, які лише запам'ятовують мовні зразки. В результаті така практика не здатна забезпечити комунікативну ефективність тому, що участь студентів обмежена і пасивна. Хоча студенти запам'ятовують сталі вирази та ідіоми, вони роблять багато помилок, тому що вони не розуміють притаманні ним значення, які обумовлені культурою.

Крім того, студентам не вистачає можливості використовувати те, що вони вивчили в класі в реальній ситуації. Ще однією з причин

незадовільного рівня володіння англійською мовою є нерозуміння стилю, вибір якого залежить від конкретної ситуації в якій важливо і зміст розмови, і походження співбесідників та тип спілкування. Часто студенти не звертають увагу на ранг співбесідника, оточення в якому відбувається розмова, що, в свою чергу, призводить до невірної інтеркультурної комунікації.

В проаналізованих нами матеріалах дослідники зазначають, що для покращення крос-культурної компетенції студентів, навчання усному мовленню повинно базуватись на відповідних педагогічних, психологічних та лінгвістичних теоріях. Навчання усному мовленню передбачає різно спрямовану взаємодію відповідно до цілі навчання, змісту, стратегій та методів оцінювання. Основними чинниками ефективної іншомовної підготовки та покращення інтеркультурних комунікативних навичок студента зарубіжними ученими визначаються орієнтація на студента, наявність реального мовного оточення, взаємодія з учителями [5, с. 9].

Ще одним важливим аспектом іншомовної підготовки, як організованої діяльності, є вибір питань та тем, необхідних для навчальної програми. У цьому контексті, ефективність навчального процесу залежить від безпосереднього відношення до цілі з якою вивчається мова. В контексті шкільного навчання викладання зумовлюється навчальними стандартами або навчальним планом погодженим з освітнім керівництвом країни [6, с. 89]. Але в проаналізованій літературі зазначається, що в коледжі іншомовна підготовка повинна проводитись з урахуванням полі культурності суспільства, з додаванням предметів культурологічного характеру [5, с. 7].

Корисним для розвитку міжкультурної компетенції є запрошення відомих вчених та експертів для проведення лекцій з питань інтеркультури, відправлення учителів закордон, а також залучення позашкільних видів діяльності для виховання розуміння інтеркультурної комунікації, пробудження культурної свідомості. Це може бути культурні форуми, обговорення зарубіжних фільмів, англомовні змагання, дебати тощо [5, с. 9].

Висновки. Отже, здійснений аналіз дозволяє зробити висновок щодо важливості вивчення мови не тільки як «кодової системи знаків». Однією із необхідних умов ефективної іншомовної підготовки є створення умови для засвоєння студентами специфіки кроскультурних відносин, а саме: відмінностей в структурах мовленнєвих актів рідної та виучуваної мов, системі цінностей виучуваної культури, особливостей вербальної та невербальної

поведінки відповідно до норм національної культури.

Подальші наукові розвідки плануємо спрямувати на вивчення особливостей викладання спеціальних предметів в профільних навчальних закладах зарубіжних країн англійською мовою.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Григоришин С. Мова як феномен культури в контексті розвитку трансцендентальної феноменології / С. Григоришин // Філософська думка. – 2009. – № 1. – С. 54–65.
2. Юдіна О. В. Система вправ для навчання майбутніх менеджерів міжкультурного спілкування німецькою мовою / О. В. Юдіна // Іноземні мови. – 2009. – № 2. – С. 35–39.
3. J. Abad. Pedagogical Factors that Influence EFL Teaching: Some Considerations for Teachers' Professional Development // Profile, Colombia. Vol. 15. –No. 1. – April.– 2013. – P. 97–108
4. J. Ahmad. Traditional and socio-cultural barriers to EFL learning: a case study. // English language teaching, Canadian center o science and education. – Vol. 8. – No. 12. – 2015. – P. 191 – 208.
5. Chunyan Sun. The Cultivation of Cross-cultural Communication Competence in Oral English Teaching Practice English Language Teaching; Canadian Center of Science and Education.– Vol. 8. –No. 12. – 2015. – P. 7 – 9.
6. Z. Roy-Campbell. (2014).Teaching English as a second language in Kenia and the United States: Convergences and divergences. Global education review 2 (2). – P. 84 – 97.
7. Wilder Yesid, Escobar Almeciga. Silenced Fighters: Identity, Language and Thought of the Nasa People in Bilingual Contexts of Colombia // Profile, Colombia.– Vol. 12. – No. 2. – 2010. – P. 125–140.

BIBLIOGRAFIYA

1. Grygorishin S. Mova yak fenomen kultury v konteksti rozvitu transzendentalnoy fenomenologii, Filsofska dumka. – 2009. – N.1. – S. 54 – 65.
2. Yudina O.V. Systema vprav dly navchannya maybutnih menedzeriv mizkulturnogo spilkuvanny nimetskoj movoyu, Inozemny movy –2009. – №2. – S. 35–39.
3. J. Abad. Pedagogical Factors that Influence EFL Teaching: Some Considerations for Teachers' Professional Development // Profile, Colombia. Vol. 15. –No. 1. – April.– 2013. – P. 97–108
4. J. Ahmad. Traditional and socio-cultural barriers to EFL learning: a case study. // English language teaching, Canadian center o science and education. – Vol. 8. – No. 12. – 2015. – P. 191 – 208.
5. Chunyan Sun. The Cultivation of Cross-cultural Communication Competence in Oral English Teaching Practice English Language Teaching; Canadian Center of Science and Education.– Vol. 8. –No. 12. – 2015. – P. 7 – 9.
6. Z. Roy-Campbell. (2014).Teaching English as a second language in Kenia and the United States: Convergences and divergences. Global education review 2 (2). – P. 84 – 97.
7. Wilder Yesid, Escobar Almeciga. Silenced Fighters: Identity, Language and Thought of the Nasa People in Bilingual Contexts of Colombia // Profile, Colombia.– Vol. 12. – No. 2. – 2010. – P. 125–140.
8. // Profile, Colombia.– Vol. 12. – No. 2. – 2010. – S. 125–140.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Пазюра Наталія Валентинівна – доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри авіаційної англійської мови Національного авіаційного університету.

Наукові інтереси: порівняльна педагогіка, системи освіти зарубіжних країн.

УДК 371.134

СТИМУЛЮВАЛЬНІ ЧИННИКИ АКТИВНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Тетяна ПЛАЧИНДА (Кіровоград)

Постановка проблеми. Нині в усьому світі посилена увага до якості освіти і стандартів, що аргументоване швидким розвитком вищої освіти й водночас зростанням вартості освітніх послуг для держави та людей. Це дає підстави стверджувати, що забезпечення якості вищої освіти не є суто європейською проблемою. Нові ініціативи й вимоги, що постають як у Європі, так і поза її межами, у річці інтернаціоналізації вищої освіти потребують належної реакції. Формування системи забезпечення якості, що ґрунтована на єдиних стандартах і рекомендаціях, засвідчує появу справжнього європейського виміру у сфері забезпечення якості, який має посилити привабливість європейського простору вищої освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні тенденції розвитку вищої школи в контексті входження до європейського освітнього простору постають предметом досліджень Ф. Андрушкевич, І. Бабина, М. Білинської, В. Вікторова, В. Кременя, Г. Кривчика,

В. Лугового, Т. Лукіної, О. Ляшенко, В. Огаренка, Л. Прокопенка, Н. Протасової, М. Степка, Л. Сухарнікова, Ж. Таланової та ін. Питання якості освіти в руслі Болонського процесу актуалізували К. Бондаренко, О. Братаніч, В. Гусаров, Є. Коротков, О. Ляшенко, М. Поташник, Ю. Романенко та інші. Майже всі їхні праці об'єднують висновок про низьку ефективність діяльності органів державного управління щодо якісної вищої освіти, про необхідність надання вищій школі справжньої автономії, поєднаної з високим рівнем відповідальності, подібно до європейських країн.

Метою статті є вивчення чинників, що стимулюють студентство до активної навчальної діяльності та цим самим забезпечують якість надання освітніх послуг.

Виклад основного матеріалу. Якість освіти є системою соціально зумовлених цільових показників (нормативів) – знань, умінь, навичок, що становлять основу компетенцій майбутнього фахівця [5; 7; 8], нормативний рівень, якому